

Casco Art Institute:
Working for the Commons

**CARTESIUS
MUSEUM**
VOOR STEDELIJKE
DYNAMIEK EN
VERNIEUWENDE
SAMENWERKING

DialoguePlay

Stammenstrijd of Sociale Actie?

Postcorona duurzaamheidspel

DialoguePlay

Stammenstrijd of Sociale Actie?

DialoguePlay - Postcorona duurzaamheidsspel.

Speelplaats: op locatie of online thuis

Speelduur: 90 minuten

Motto:

'Het belonen van sociale actie voor een solidaire en houdbare samenleving in een postcorona tijdperk.'

Gebaseerd op *Stammenstrijd of Sociale Actie*, een essay van John Huige (2019).

Samenstellers/makers:

Giep Hagoort, John Huige, Erik Uitenbogaard

Het coronavirus heeft ons allen wereldwijd direct getroffen. Elke groep, vereniging, school of instelling, heeft de eigen plannen moeten bijstellen of misschien wel helemaal moeten schrappen. En stel dat deze organisaties duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan? Dan moet het wiel opnieuw uitgevonden worden.

Het Cartesius Museum heeft zijn duurzaamheidsspel *Stammenstrijd of Sociale Actie* corona-proof gemaakt, voor individu en collectief. Het spel kan via Zoom bijvoorbeeld geheel op afstand en toch samen gespeeld worden. Spel en dialoog wisselen elkaar op een creatieve en spannende manier af, vandaar de naam DialoguePlay. Het spel is oorspronkelijk gebaseerd op het e-boek van John Huige *Stammenstrijd of Sociale Actie*. In het boek worden keuzes gepresenteerd om gezamenlijk tot actie over te gaan. Ook deze keuzes zijn geheel aan de postcorona-tijd aangepast.

In deze spelopzet worden het spelverloop en de spelregels op een rijtje gezet.

Veel spelplezier,
Erik Uitenbogaard (hoofdconservator), Giep Hagoort en John Huige (conservatoren)

Welkom!

Je staat op het punt om te beginnen met het online duurzaamheidsspel. Aan het spel kunnen vijf personen deelnemen, Al deze personen hebben een tafel met beeldscherm voor zich en beschikken over voldoende ruimte op tafel om aantekeningen te maken en om het eigen speelbord neer te leggen. Eén persoon, bijvoorbeeld de initiatiefnemer, is spelleider en oefent tevens de hostfunctie uit. De spelleider speelt zelf niet mee maar bewaakt het spel en zorgt ervoor dat het online spel goed verloopt.

Bij het duurzaamheidsspel gaat het om persoonlijke keuzes van de spelers om daarna uit te komen op gezamenlijke partnerschappen. Iedere speler start met een voetafdruk van 100 punten. Tijdens het spel kunnen de spelers – ook in samenwerking met de andere spelers – via reductiekaarten de eigen voetafdruk verminderen tot nul. De speler met aan het slot de kleinste voetafdruk is winnaar.

Benodigheden

Een ruime tafel, een PC, laptop, tablet of smartphone. Iedere speler beschikt over de hier verstrekte informatie (digitaal of geprint). Bij het begin worden door elke deelnemer een speelbord en 5 reductiekaarten van 25, 20, 15 en 10 punten geprint. Deze printbestanden kunnen worden gedownload. Iedere speler beschikt over mogelijkheden om aantekeningen bij te houden. De spelleider zorgt dat voor de winnaar (digitaal) een beloning voor handen is.

Speelduur: circa 90 minuten

Lees eerst de Spelopzet

In deze Spelopzet lees je hoe het spelverloop is van de DialoguePlay (DP).

DP is een creatieve dialoog, vermengd met spelelementen. Het spel gaat beginnen als de spelers individueel een strategische keuze hebben gemaakt, gebaseerd op een van de 13 thema's die oorspronkelijk in het e-boek *Stammenstrijd of Sociale Actie* aan de orde komen en in bijlage 2 zijn opgenomen. De thema's zijn aangepast aan het postcoronatijdperk. Het spel eindigt met het opzetten van mogelijke partnerschappen.

Bijlagen

Bijlage 1 - bevat informatie over het boek *Stammenstrijd of Sociale Actie*? Maar nu geplaatst in het postcorona perspectief. Door hiervan kennis te nemen heeft de speler de essentie van het boek over een actiegerichte duurzaamheid te pakken, dit alles bewerkt aan de hand van actuele coronathema's.

Bijlage 2 - geeft de individueel te maken keuzes weer die aan het begin van het spel gemaakt moeten worden. Ook hier is een vertaling gemaakt naar het huidige coronatijdperk.

Bijlage 3 - benoemt de mogelijkheden die leiden tot de gewenste aanpak. Ook hier kiest de speler – in de tweede helft van het spel - een voor hem of haar passende interventie.

DP in het kort

Hieronder maak je in verkorte vorm kennis met het spelverloop. Later wordt een uitgebreide versie gegeven. De spelleider houdt het tijdschema in de gaten. Vooraf lezen de spelers voor zichzelf de gehele informatie door. Hiervoor zijn 15 minuten gereserveerd.

DP In het kort

Vooraf: Vijf spelers lezen individueel de informatie door, inclusief de bijlagen. De spelleider nodigt de spelers uit en verstrekt daartoe de inloggegevens voor de Zoom sessie.

Zoom sessie

- 00.00 De spelleider bevestigt ieders deelname en checkt de techniek
- 00.10 Gesprek over de manier waarom gereageerd en gespeeld zal worden
- 00.20 Start. De vier spelers kiezen een persoonlijke regel uit zoals genoemd in bijlage 2 en werken de gegeven opdrachten uit (spelverloop nr. 1)
- 00.35 Ronde langs de groepsleden (spelverloop nr. 2)
- 00.45 Waardering voor keuze en presentatie* (spelverloop nr. 3)
- 00.50 Spelersoverleg en reflectie (spelverloop nr. 4)
- 01.05 Individuele keuze aanpak/interventie uit bijlage 3 (spelverloop nr. 5)
- 01.10 Uitwisseling gemaakte keuzes en overleg over samenwerkingsmogelijkheden, vaststellen partnerschappen plus waardering* (spelverloop nr. 6)
- 01.25 Agendasetting door de spelersgroep (spelverloop nr. 7)
- 01.40 Spelleider stelt aanslag voetafdrukken per speler vast (spelverloop nr. 8)
- 01.45 Einde

* Waardering

In de twee genoemde rondes deelt de groep gezamenlijk punten ter reductie van de voetafdruk uit. De groep geeft 25 punten voor de in haar ogen beste, en meest oorspronkelijke presentatie. Daarna volgt de toekenning van unieke, respectievelijk 20, 15, en 10 reductiepunten aan de overige spelers. De punten worden in volgorde van waardering gegeven, beginnend bij 25 en eindigend bij 10.

Voorbeeldopzet van een spelmiddag

De spelleider zal zich een voorstelling moeten maken en deze vertalen naar tijdstippen.

De punten zijn:

- Tijdens het eerste gesprek een aantal besprekpunten nalopen en aandacht besteden aan spelverloop en bijlagen.
- Aangeven of na de afloop van de spel een evaluatief nagesprek zal plaatsvinden.
- Zo nodig gemeenschappelijke bevindingen vastleggen voor een nader gesprek.

Spelverloop

Bij de start van het spel (20 minuten).

De spelleider is host en doet niet mee aan het spel zelf, maar heeft wel een actieve rol, zie ook de tips voor de spelleider hieronder. Vanaf de start wordt individueel gespeeld totdat een partnerschap wordt gevormd. De stand van zaken betreffende de punten ter vermindering wordt individueel bijgehouden aan de hand van reductiekaarten op het eigen speelbord. Elke speler verzamelt zijn/haar eigen reductiekaarten op dit bord. Deze kaart vermeldt ook de gemaakte keuzes inclusief de te maken schets. De spelleider houdt zelf ook de reducties van de spelers bij.

De rondes zijn genummerd.

1. Start (15 minuten) Het spel gaat beginnen

De spelleider leest aan het begin van elke genummerde ronde van het spelverloop hardop de bijbehorende tekst voor en gaat na of de tekst begrepen wordt. Je kiest als speler in deze ronde individueel een regel of fenomeen uit bijlage 2 uit (uiting/effect, achtergrond en systemische oorzaak). Je keuze moet voor jou de noodzaak om tot actie over te gaan, onderstrepen. Je hoeft het niet perse eens te zijn met de inhoud van de tekst, het is van belang dat je de urgentie ervan inziet en dat actie (daartegen) nodig is.

Speciale opdrachten naar aanleiding van je gemaakte keuze:

- Bedenk zelf een **voorbeeld** uit eigen ervaring, of uit recente berichtgeving in de media, die de urgentie illustreert.
- Verbeeld in een korte **schets** van een dier of een plant die je keuze symboliseert.

2. (10 minuten) De spelleider maakt een ronde langs de groepsleden: welke keuze is gemaakt?

Elke groepslid doet verslag van zijn keuze, benoemt het voorbeeld en laat de schets van het dier of van de plant via de camera zien.

3. (5 minuten) De deelnemers geven elkaar een eerste reductie-waardering

Waardering voor presentatie uit de vorige ronde (zie de opmerking over de waardering aan het einde van *DP in het kort*) vindt plaats bij meerderheid van stemmen, bij het staken der stemmen beslist de spelleider. De resultaten van de reducties worden getoond op het eigen individuele speelbord.

4. (15 minuten) Overleg over maatschappelijke betekenis en reflectie

De spelers overleggen met elkaar over de maatschappelijke betekenis van de gekozen voorbeelden waarmee iedere speler verder wil gaan. Deze ronde is informatief en reflectief. Formuleer kort met elkaar opvallende uitkomsten. Overleg tenslotte of er reden is één speler uit de groep extra te belonen met een reductiekaart van max. 15 punten.

5. (5 minuten) Ieder groepslid kiest een interventie-regel (uit A t/m O, bijlage 3) met strategie, aanpak en beoogde effecten) waarmee je een interventie wilt plekken bij het eerder gekozen voorbeeld. Werk individueel de aanpak als interventie iets verder uit door een eerste, concrete actie te benoemen.

6. (15 minuten) Overleg en uitwisseling over samenwerking en partnerschappen

De spelleider opent een open overleg en vraagt de spelers naar mogelijke vormen van partnerschappen rond

interventies. Er kan alleen een partnerschap binnen de eigen speelgroep gevormd worden. Een partnerschap kent minimaal 2 partners en wordt binnen de Zoom sessie gevormd. Een speler kan max. 2 partnerschappen aangaan. Kenmerken van een partnerschap: 1. Is er een samenwerkingsdoel?, 2. Is een eerste interventie afgesproken (wat, wanneer, hoe)?, 3. Hoe wordt een breder draagvlak gevormd?

Na deze check krijgen spelers die een partnerschap vormen een unieke – in aantal punten afnemende - waardering van een reductie van 25, 20, 15 of 10 punten. De reductie wordt individueel verwerkt.

7. (15 minuten) **Laatste ronde: gemeenschappelijke agendasetting**

Elke groepje met een partnerschap geeft aan welke gemeenschappelijke punten er in de spelersgroep te ontdekken zijn welke gelden als een follow up van de DialoguePlay. Ook kunnen daartoe evaluatieve opmerkingen gemaakt worden. Aldus ontstaan contouren van een strategische veranderingsagenda die mogelijk later een vervolg krijgt.

De spelleider houdt ten behoeve van de rapportage vanuit de hele groep aantekeningen bij (zie optioneel hieronder).

De spelersgroep kan besluiten om een bijzondere creatieve suggestie van een individuele speler extra te belonen met een reductiekaart van 15 punten.

8. (5 minuten) **Afsluiting.**

De spelleider stelt de aanslag per individuele speler definitief vast en vermeldt de winnaar (plus digitale prijsuitreiking).

Optioneel: Afhankelijk van de beschikbare capaciteiten, wat zowel personeel als techniek betreft kan met meerdere groepen op hetzelfde moment het spel gespeeld worden. Start en afsluiting moeten daartoe door de gezamenlijke spelleiders vooraf worden besproken.

Tips voor de spelleider

- Bewaak de tijd, zorg voor een samenvatting per ronde als de tijd verstreken is. Zorg ook dat de Zoom techniek ondergeschikt blijft aan het spel.
- Lees hardop de tekst aan het begin van elke ronde voor.
- Leid op actieve wijze het gesprek over waarderingen.
- Let op dat opdrachten door iedereen worden uitgevoerd (een voorbeeld noemen, een tekening maken en laten zien, etc.).
- Hulpopdrachten: Pleeg zo nodig een creatieve interventie als het spelverloop mogelijkwijs behoefte heeft aan een impuls (bijvoorbeeld door een extra opdracht te geven, te reageren op een in te brengen filmpje of op een aanwezig beeld in de eigen ruimte).

Casco Art Institute: Working for the Commons

We moeten ons in deze situatie afvragen: welke activiteiten die gestopt zijn missen we niet, welke activiteiten zijn

We beperken ons tot de hoofdlijnen. We beginnen met goed nieuws: het is complex maar de maatschappij is ook de maatschappij die we zelf maken. De Dialogue Play is een manier om daar creatief inhoud aan te geven. Beschouw het als een Do-it-yourself-transitie-kit. Ook daarin valt door de coronacrisis goed waar te nemen

**CARTESIUS
MUSEUM**
VOOR STEDELIJKE
DYNAMIEK EN
VERNIEUWENDE
SAMENWERKING

hoe kwetsbaar een maatschappij is die vooral georganiseerd is rond het beginsel dat de markt leidend is. Ook voor de uitbraak van corona was deze eenzijdige organisatie niet houdbaar, economisch niet, ecologisch niet en sociaal zeker ook niet. Al geruime tijd zijn er steeds meer groepen en initiatieven bezig met de doorgeschoten mondialisering, met onzalige bezuinigingen in de zorg, met de achteruitgang van de natuur. En nog vele andere zaken. Het kan niet zo zijn dat we voor medicijnen afhankelijk zijn van landen als India of China. Nu ook blijkt dat de centrale rol van zorgpersoneel ondergewaardeerd is. Bij de achteruitgang van soorten in de natuur komen catastrofes in zicht. Lagelonenlanden laten kwetsbaarheid zien van de mondiale ketens waarin zij een wegwerprol kregen. *Neoliberalisme*: alles is markt; altijd maar groeien; markt en groei zijn zo ingekankerd in alle denken over de economie en zit in alle haarvaten van de maatschappij. Corona zal daar volgens de gevestigde belangen niets aan veranderen. Er is een woningmarkt; geen volkshuisvestingsbeleid / er is een zorgmarkt; geen gezondheidszorgpolitiek / universiteiten worden beloofd op hun aantallen studenten; niet op onderzoek of kwaliteit. Privébezit creëert schaarste en daarmee competitie en daarmee de ratrace. De competitie leidt tot eindeloze groei; het kan niet op want (natuur, goedkope arbeid) het kost niks of veel te weinig. Het leidt tot een globalisering op zoek naar de algeroedkoopste productie onder de minst strenge voorwaarden. De inkomensongelijkheid is te groot voor sociale samenhang; het beeld bestaat dat het iedereen steeds beter gaat behalve met mij. Een miljoen erbij voor een CEO is niks. CEO Heineken verdient ruim 200 keer het salaris van een gemiddelde werknemer. De zorg rond corona laat hiervan ook voorbeelden zien. Kinderen uit sociaal zwakke milieus konden het onlineonderwijs niet volgen. We zien een steeds verdergaande *commodificatie*; alles is

een verhandelbaar goed / dienst; alles is een verdienmodel. Alle informatie komt in een algoritme; en de *winner takes all*. Het ontbreekt aan een langetermijnvisie bij zowel overheid als bedrijfsleven. Als de coronacrisis afvakt zullen steeds minder vraagtekens geplaatst worden bij de echte onhoudbaarheid van deze commodificatie: *we willen weer vliegen, we willen weer shoppen*. We zien gelukkig nu ook dat de solidariteit niet verloren is. Velen kennen angsten, onzekerheden: hoe zal het zijn na de coronacrisis, maar ook wat kosten mij die klimaatmaatregelen. De democratie is ondergeschikt gemaakt aan de markt. De burger aan de andere kant ziet door deze totale vermarkting alle vaste punten verdwijnen. Duidelijke kaders en instituties zullen weer vloeibaar zijn als we onze alertheid verliezen. Er is nationaal en internationaal een opkomst van tribalisme (alleen de eigen groep telt), van populisme, anti-elitarisme en nepnieuws.

Er zijn alternatieven; betere vooruitzichten

We moeten vooral proberen in dialoog te blijven. Liefst in een setting waarbij men elkaar in de ogen kan zien en waar men kan uitpraten; zonder vast te zitten aan 140 tekens. We moeten de hierboven gestelde nieuwe vragen beantwoorden. De beste invalshoek – en volgorde – lijkt ons: wijk, dorp, stad, regio. Dat kan niet zonder nationale politiek te raken: veiligheid, basisvoorzieningen, infrastructuur. Dat kan ook niet zonder EU-politiek als regionaal machtsblok in tijden van globalisering, migratie en klimaatchaos. En het kan zeker niet als we onze verbeelding niet laten spreken. Hoewel niet in het officiële crisisbeleid maar in de buurten en wijken wisten met name kunstenaars een vitale cultuur te scheppen.

Niet achterover zitten

De urgentie groeit dagelijks, ook tijdens en na corona: er blijft een klimaatontwrichting optreden, een nieuwe grote

extinctie dreigt. Steeds meer kantelpunten komen in zicht: het versnelt smelten van poolkappen, van de perm-afröst, 't verdwijnen van insecten, van plantenfamilies... De politiek is nog veel te veel bezig met 'de crisiswaan van de dag'. Nationaal maar vooral ook internationaal. Maar de politiek verdient ook een nieuwe kans. De urgentie is ook groot om bij de opstart van de nieuwe economie de goede kant op te gaan.

Er gebeurt veel; er is meer nodig

Nieuwe noodzakelijke initiatieven komen er dagelijks bij, mede door de coronacrisis bewerkstelligd. Elke week staan nieuwe voorstellen op websites en in diverse media. Vele groeperingen brengen veranderingsgezinde manifesten uit. Ook de weerstand groeit; niet alleen bij boeren maar ook bij rechts-extremisten. Zolang de systeemkrachten die economische groei veroorzaken onaangetast blijven zal de urgentie blijven toenemen. We moeten onze consumptie terugschroeven; terug naar het gebruik van een Aarde; die ook nog voor onze kindskinderen leefbaar is.

We kunnen daar vandaag een begin mee maken?

Zoek medespelers. Ontwikkel je nieuw ontdekte creativiteit en begin.

Het boek kan o.a. worden gedownload via*:

<https://www.duurzaamnieuws.nl/stammenstrijd-of-sociale-actie/>

* Als je de ePub download op een Mac, iPad of iPhone, dan kun je gemakkelijk de ePub lezen met het programma *Boeken* of *iBooks* dat standaard geïnstalleerd staat. Ook op E-readers zoals bijvoorbeeld Kobo is dat mogelijk. Mensen die de melding krijgen dat ze het bestand niet kunnen openen, krijgen dat waarschijnlijk op een laptop/computer/tab/mobiele telefoon met Android. Er zijn verschillende (gratis) apps te krijgen waarmee je een ePub kunt lezen, misschien heb je wat aan deze link: <https://androidworld.nl/tips/5-apps-boeken-lezen/> Ook kun je ePub-bestanden lezen in de browser *Chrome* van Google via deze website: <http://www.magicscroll.net/>

Bijlage 2 - Elke speler kiest bij de start van het spel persoonlijk een regel uit de 13 fenomenen die in het spel aangepakt kunnen worden. Bron: Stammenstrijd of sociale actie, John Huige

Uitingen / effecten	Achtergronden	Systemische oorzaken
1 Grote onzekerheden over toekomst werk, onderneming, lasten overheid	De coronacrisis leidt tot economische stagnatie. Vraag is nog hoe lang en hoe diep	De lineaire mondiale economie is uiterst kwetsbaar en leidt tot grote onevenwichtigheden
2 Coronawinst: De CO2 uitstoot daalt. De luchtkwaliteit verbetert. Een soort basisinkomen voor zzp-ers en flexwerkers blijkt mogelijk	We zijn in een crisis in staat tot vergaande maatregelen richting een duurzame economie	Onduidelijk is of dit op termijn leidt tot een echt andere economie
3 De coronacrisis versterkt het zwart-wit denken, digitaal denken. Wanneer je het niet helemaal met me eens bent, moet je me niet hinderen; je hoort er gewoon niet bij	Tribalisme: alleen de eigen groep telt. De solidariteit is verdwenen, maar blijft op lokale schaal nog aanwezig	Populisme en toenemende en negatieve rol van sociale media en fake nieuws
4 Bestrijding van de coronacrisis betekent sterke stijging internetverkeer. En minder aandacht voor privacy en inperking vrijheidsrechten	Kunstmatige intelligentie en algoritmes bepalen maatschappelijk debat en ons maatschappelijk gedrag	Macht big techbedrijven. Ook toename controle mogelijkheden van de overheid
5 Politiek van bezuinigingen en privatisering duurt al ruim 30 jaar. Bezuinigingen op zorg en cultuur tonen kwetsbaarheid in crisistijd	Dominantie van ideologie en economische theorie van neoliberalisme en groei-economie	Einde consensusmaatschappij. Afbraak welvaartsstaat. Zorg werd markt, maar we kunnen – blijkt – niet zonder goede zorg en cultuur
6 Overheid is vooral een projectorganisatie, efficiency voorop, regelgeving en	Overheid regelt maar met te weinig aandacht voor solidariteit.	Marktprikkel bij overheidstaken
7 Commodificatie (alles wordt een verhandelbaar product) op alle terreinen; het dringt ook binnen in privé-situaties	Alles is markt / alles is consumptie. Coronacrisis tast bestaande machtsverhoudingen niet aan	Geen tussenschot meer tussen markt en privé
8 Grote inkomensverschillen zowel macro-economisch als binnen bedrijven. Bijvoorbeeld: goede zorg en onderwijs blijven een voorrecht van de rijken	Daarnaast ook stijging kapitaalinkomens bij een verpauperd flex-proletariaat	Doorgaande verplaatsing politiek. Van herverdelen naar voorrang bedrijfsinkomens
9 Urgentie Klimaatpolitiek. Klimaatpolitiek is niet alleen 'n moreel probleem het is zeer feitelijk. Gebruik crisis om tot resultaten te komen	Draagvlak combineren met urgentie. Klimaatmaatregelen worden genomen, maar te weinig, en te veel 'end of the pipe'	Op den duur depolitisering klimaatpolitiek. Draagvlak wordt dominant waardoor doorbraken uitblijven.
10 Alleen de markt leidt tot efficiënte allocatie, via de overheid is er sprake van verspilling	Marktfundamentalisme	Neoliberalisme
11 Nu crisismanagement. Kiezersmaximalisatie, niet de visie telt maar de volgende verkiezing. Politiek blijft een bedrijf	Korte termijnpolitiek; alleen partijbelang telt. Korte termijnpolitiek: alleen de crisisbeheersing telt	Einde sociaal contract / Wantrouwen in politiek; hernieuwd vertrouwen is vluchtig
12 Aandeelhouderswaarde maximaliseren, focus op de korte termijn gevaar voor opleving oude economie inclusief globalisering	Financialisering, de geldswaarde is dominant, de banken bepalen de koers	Globalisering / Marktbeheersing
13 Groeiende maatschappelijke onzekerheden. Met corona daar bovenop komend	Combinatie populisme, hectiek sociale media én inkomensverschillen en afbraak welvaartsstaat, maar ook nieuwe ad hoc toevoegingen	Ontstaan nieuwe systeemeigenschappen of versterking bestaande krachten?

Bijlage 3

- Aanpakken die tot interventies leiden

Inzet: Van bijziendheid naar lokale en Europese vergezichten (John Huige)

Veranderingsstrategieën	Aanpak / motief	Beoogde effecten
A Gebruik coronacrisis voor nieuwe kansen	Tonen impact en andere maatschappelijke mogelijkheden. Gebruik creativiteit	Herstel geloof in de goede maatschappij
B Verlaging van het maatschappelijk tempo blijkt weldadig. Inzet moet zijn: Wat hoeft niet terug te komen; wat wel	Streven naar 'beloning'. Streven naar samen doen. Verandering kan en moet	Breed gedragen solide netwerken. Streven naar nieuwe vergezichten
C Hoe ziet de rechtvaardige maatschappij er uit, qua inkomen en werk?	Alternatieven aandragen voor de verdeling van de taart	Eerlijker inkomens-, werk en vermogensverdeling zonder welvaartsverlies
D Begin lokaal met participatieve cultuur, op straat, buurt, wijk, dorp en stadsniveau	Iedereen kan meedoen en krijgt voldoening	Nieuwe principes als leidraad; zoals wederkerigheid, delen, andere waarden
E Voorbeeld: Right 2 challenge R2C Op gemeenteniveau zelf uitvoering taken aanpakken	Zelf uitvoeren collectieve voorzieningen	Subsidiariteit organiseren
F Organiseer met behulp van sociale media aanvullende democratische processen. Begin lokaal en regionaal	Aanvulling op vertegenwoordigende democratie. Laat zien dat het werkt	Meer draagvlak en betrokkenheid burger
G Lokale activistische bewegingen beginnen voor radicale actie, b.v. Extinction Rebellion	Verbinden met landelijke en internationale schaalniveaus. Kom in opstand voor het leven	Een beweging van bewegingen vormen. Autonome organisatie; directe geweldloze actie
H Via coalities model van markten en groei aanpakken en veranderen	Circulair en geen accent meer op BBP-groei	Economie moet landen, voetafdruk verkleinen
I Klimaatontwrichting en energietransitie aanpakken	Gemeenten en lokale aanpak met coöperaties CO2-beprijzing fors hoger	Minimaal de klimaatdoelen (95% reductie CO2) in 2030 realiseren. Hoe langer het duurt hoe duurder het wordt
J Evenwichtige en solidaire inkomens-verhouding nastreven	Invoering aardedividend/basisinkomen	Herstel vertrouwen en solidariteit
K Verzorgingsstaat 2.0 landelijk en lokaal opnieuw uitvinden	Maatwerk en lokale kennis Vraag bij arbeid: wat voeg ik aan waarde toe?	Nieuwe overzichtelijkheid en cocreatie van kennis
L beleid met draagvlak voor migratie en vluchtelingen ontwikkelen	Per gemeente / regio discussie over gewenst aantal. Beloning en vergoeding via EU-regels	Eerlijkheid, rechtvaardigheid en draagvlak voor vluchtelingen
M Europa/Green Deal koesteren én veranderen	Directe verkiezingen ontwikkel sociaal beleid; maak werk van een klimaat neutrale EU	EU als nieuw vergezicht en solidaire werkorganisatie
N Regulering financiële sector, internet-economie en multinationale ondernemingen	Nieuwe kleine regionale banken Mega techbedrijven worden opgedeeld dan wel genationaliseerd. Het zijn collectieve voorzieningen	Europees sociaal contract
O Ontgroeien is op termijn het enig mogelijke mondiale overlevingsdoel	Reductie van de consumptie met 50%	Een houdbare wereld; een houdbare maatschappij

Casco Art Institute:
Working for the Co33ons

**CARTESIUS
MUSEUM**
VOOR STEDELIJKE
DYNAMIEK EN
VERNIEUWENDE
SAMENWERKING

Colofon

Het duurzaamheidsspel is oorspronkelijk gebaseerd op het ebook van John Huige *Stammenstrijd of Sociale Actie?* DialoguePlay is als spelmethode ontwikkeld door Giep Hagoort. Erik Uitenbogaard, hoofdconservator van het Cartesius Museum, heeft de spelopzet en de attributen vormgegeven. John Huige en Giep Hagoort zijn conservatoren bij het museum.

We hielden twee testbijeenkomsten bij en in samenwerking met *Casco Art Institute: Working for the Commons* te Utrecht.

De samenstellers van het duurzaamheidsspel danken Casco Art Institute, Hanke Drop, Nelly van der Geest en de deelnemers aan de testversies voor hun medewerking en feedback. Het duurzaamheidsspel inclusief de formats is voor niet-commerciële doeleinden gratis te downloaden via de website van het Cartesius Museum:

www.cartesiusmuseum.nl

Juni, 2020.

www.cartesiusmuseum.org

(20200615-1)

Van de leestafel

- **Giep Hagoort**, red. (2016), *Cooperate. The Creative Normal*, Delft/Utrecht: Eburon/ASOM.
- **John Huige** (2017), *De Draagbare Utopie. Crisisinzicht, Systemen en Veerkracht in een tijdperk van klimaatontwrichting*, Soest: Boek-scout.
- **John Huige, Giep Hagoort** (2013), *Waar wachten we op? Een nieuwe politiek-maatschappelijke agendasetting*, Utrecht: Cartesius Museum. (gratis te downloaden via <http://www.cartesiusmuseum.org/#essay130103>)
- **Erik Uitenbogaard, Rob Scholte** (2015), *Actieve stedeling. Een zoektocht naar de stad als Samenwerkplaats*, Utrecht: Cartesius Museum (gratis op te vragen via website <http://www.cartesiusmuseum.org>)

